

Soạn bài: Sử dụng một số biện pháp nghệ thuật trong văn bản thuyết minh

Soạn bài: Sử dụng một số biện pháp nghệ thuật trong văn bản thuyết minh

I. Tìm hiểu việc sử dụng các biện pháp nghệ thuật trong văn bản thuyết minh

1. Ôn tập văn bản thuyết minh

- Văn bản thuyết minh là kiểu văn bản nhằm cung cấp tri thức về đặc điểm, tính chất, nguyên nhân của các sự vật và hiện tượng trong tự nhiên, xã hội bằng phương thức trình bày, giới thiệu, giải thích.
- Đặc điểm chủ yếu: trình bày các đặc điểm tiêu biểu của sự vật hiện tượng.
- Tính chất: cung cấp những tri thức khách quan, xác thực, phổ thông và hữu ích cho con người.
- Các phương pháp thuyết minh thường dùng:
  - Phương pháp nêu định nghĩa, giải thích.
  - Phương pháp liệt kê.
  - Phương pháp nêu ví dụ.
  - Phương pháp dùng số liệu.
  - Phương pháp so sánh.
  - Phương pháp phân loại, phân tích.

2. Văn bản thuyết minh có sử dụng một số biện pháp nghệ thuật Văn bản "Hạ Long – đá và nước"

a.

- Thuyết minh về sự kì lạ của Đá và Nước ở Hạ Long.
- Đặc điểm này rất trừu tượng, khó thuyết minh bằng cách đo đếm, liệt kê...

b. Phương pháp thuyết minh:

- Phương pháp nêu định nghĩa

- Phương pháp giải thích
- Phương pháp liệt kê.

Câu văn nêu khái quát sự kì lạ của Hạ Long: "Chính Nước làm cho Đá sống dậy, làm cho Đá vốn bất động và vô tri bỗng trở nên linh hoạt, có thể động đến vô tận, và có tri giác, có tâm hồn"

c. Để cho sinh động, tác giả còn sử dụng những biện pháp nghệ thuật:

- Biện pháp tưởng tượng, liên tưởng để giới thiệu sự kì lạ của Hạ Long.

- Nước tạo nên sự di chuyển và di chuyển theo mọi cách tạo nên sự thú vị của cảnh sắc.
- Tuỳ theo góc độ và tốc độ di chuyển của khách, tuỳ theo cả hướng ánh sáng rọi vào các đảo đá mà thiên nhiên tạo nên thế giới sống động. Biến hoá đến lạ lùng.

- Biện pháp nhân hoá:

- Đá có tri giác, có tâm hồn
- Gọi đá là thập loại chúng sinh, là thế giới người, là bọn người bằng đá hồi hải trở về.

=> Làm nổi bật đặc điểm của đối tượng thuyết minh, gây hứng thú cho người đọc.

II. Luyện tập

Câu 1: Văn bản: *Ngọc Hoàng xử tội ruồi xanh*

a.

- Văn bản trên có tính chất thuyết minh.
- Tính chất thuyết minh được thể hiện ở việc giới thiệu về loài ruồi rất có hệ thống:

Tính chất chung về họ, giống, loài

Tập tính sinh sống: sinh đẻ, đặc điểm cơ thể...

Cung cấp những kiến thức đáng tin cậy về loài ruồi: Giữ gìn vệ sinh, phòng bệnh, ý thức diệt ruồi.

- Những phương pháp thuyết minh được sử dụng trong văn bản:
Phương pháp nêu định nghĩa: thuộc họ côn trùng, hai cánh, mắt lưới.

Phương pháp phân loại: Các loại ruồi.

Phương pháp dùng số liệu: Số vi khuẩn, số lượng sinh sản của mỗi cặp ruồi...

Phương pháp liệt kê: mắt lưới, chân tiết ra chất dính...

b.

• Nét đặc biệt:

Hình thức: giống như văn bản tường thuật một phiên toà.

Nội dung: giống như câu chuyện kể về loài ruồi.

• Những biện pháp nghệ thuật:

Nhân hoá

Liệt kê

Tác dụng Gây hứng thú cho bạn đọc nhỏ tuổi, vừa là truyện vui vừa học thêm tri thức.

Câu 2: Đọc đoạn văn SGK và nhận xét

Biện pháp nghệ thuật nào được sử dụng ở đoạn văn này là nghệ thuật kể chuyện: Kể câu chuyện ngày bé nghe bà kể chuyện về chim cú (chim cú kêu là có ma tới). Sau này học môn sinh vật mới biết là không phải như vậy.

=> Phương pháp giải thích.